

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13472/2024
26.06.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца Центра за социјални рад Града Зрењанина, чији је пуномоћник Хелена Ковачевић, дипломирани правник са положеним правосудним испитом запослена код тужиоца, против тужене АА из ..., коју заступа Снежана Рацков, адвокат из ..., ради делимичног лишења родитељског права, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 131/24 од 06.03.2024. године, у седници одржаној 26.06.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 131/24 од 06.03.2024. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Зрењанину П2 471/21 од 15.12.2023. године, првим ставом изреке, тужена је делимично лишена родитељског права у односу на малолетног ББ, рођеног дана ...2013. године у ..., и малолетног ВВ, рођеног дана ...2019. године у ..., и то у свим правима из спектра родитељског права, осим права да одржава личне односе са малолетном децом и обавезе да их издржава, а због злоупотребе права и грубог занемаривања дужности из садржине родитељског права. Другим ставом изреке, одлучено је да се мења пресуда Основног суда у Зрењанину П2 234/21 од 06.07.2021. године у трећем ставу изреке, тако што се уређује начин одржавања личних односа тужене и малолетног ББ, тако што ће се контакти одвијати у стану у коме малолетник живи са оцем и старијим братом, а у договору са оцем детета. Трећим ставом изреке, уређен је начин одржавања личних односа тужене и малолетног ВВ, тако што ће се контакти одвијати у контролисаним условима у просторијама Центра за социјални рад Града Зрењанина, два пута недељно у трајању по сат времена, према договору са водитељем случаја, уз присуство стручних радника Центра. Четвртим ставом изреке, обавезана је тужена да на име доприноса за издржавање малолетног ВВ плаћа 5.000,00 динара месечно почев од правноснажности пресуде, па убудуће док за то постоје законски услови, до 15-ог у месецу за текући месец, а у случају доцње са законском затезном каматом од доспелости појединачних месечних рата до исплате и

то на руке или поштанском упутницом на име старатеља малолетног детета. Петим ставом изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 131/24 од 06.03.2024. године, одбијена је жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Зрењанину П2 471/21 од 15.12.2023. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде применом члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 са изменама и допунама), Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се неосновано указује на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези са чланом 3. став 1. ЗПП, јер се у поступку о правима детета суд руководи најбољим интересом детета.

Према утврђеном чињеничном стању, брак тужене и ГГ, закључен дана ...2014. године, разведен је правноснажном пресудом Основног суда у Зрењанину П2 186/19 од 16.05.2019. године, синови малолетни ДД рођен дана ...2004. године, поверен је на старање оцу, а малолетни ББ рођен дана ...2013. године, поверен је на самостално вршење родитељског права мајци. Потом, у ванбрачној заједници тужене и ЂЂ, дана ...2019. године рођен је малолетни ВВ. Због насиља према туженој, ЂЂ је осуђен на казну затвора због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. КЗ РС, а затим на јединствену казну затвора у трајању од 2 године и 4 месеца, због кривичног дела насиље у породици (такође испољеног према туженој) и кривичног дела ометање службеног лица у вршењу службене дужности из члана 23. став 1. Закона о јавном реду и миру.

За време боравка ЂЂ у затвору, његова мајка и сестра ЕЕ тужену су посећивале и пружале јој материјалну и финансијску помоћ. Након Новогодишње прославе 2021. године ЕЕ је на врату ББ видела модрице, за које је тужена одбила да да објашњење, а због чега је ЕЕ обавестила Центар за социјални рад. Тужена се према малолетном ББ опходила заповеднички, терала га да кува, да доноси огрев и ложи ватру, иако она сама није била заузета, већ се опуштено одмарала и гледала садржаје на мобилном телефону. У односу на малолетног ББ тужена је фаворизовала малолетног ВВ говорећи да сви треба да га третирају као цара и да му угађају. За време боравка у затвору ЂЂ, тужена је са малолетним ББ и ВВ живела у шупи површине 8м² која је уместо крова имала церадку, на прозорима је био најлон, користила се вода из бунара, није било купатила, а под је био земљани. Малолетни ББ је у школу је одлазио запуштен, неуредан, неиспаван, јер тужена није водила рачуна о добробити деце, нити је увиђала да услови у којима малолетна деца живе нису безбедни за њихов развој. Школа коју ББ похађа обавестила је орган старатељства да он постиже слабије резултате, да у школу долази уморан, да се мајка не стара о његовом здрављу, већ дете болесно долази на наставу, да га мајка физички кажњава због чега је старији брат ДД, раније ученик те школе, од школе тражио помоћ. Стање животних услова утврђено је приликом ненајављене посете радника Центра за социјални рад Града Зрењанина дана 20.03.2021. године, због чега је услед веома лоших хигијенских услова небезбедних за живот малолетног ВВ, детету одређен привремени старатељ, а након тога је од 24.05.2021. године поверено ЕЕ и смештено у њено домаћинство. Од тада тужена се за малолетног ВВ није интересовала, није звала телефоном, није га посећивала.

Правноснажном пресудом Основног суда у Зрењанину П2 234/21 од 06.07.2021. године и малолети ББ је поверен на старање оцу, уз обавезу мајке да његовом издржавању доприноси месечним износом од 3.000,00 динара. Утврђено је да је тужена 26.06.2021. године малолетног ББ током ноћи оставила самог у кући, удаљила се у непознатом правцу и комшиници поверила да га повремено обилази. Решењем суда од 27.06.2021. године туженој је била изречена привремена мера забране да контактира и прилази жртви насиља малолетном ББ у трајању од 30 дана. Од поверавања оцу, који ради као ... и живи у хигијенски запуштеној кући без струје, малолетни ББ нема проблема у понашању, у школу долази весео, чист и уредан.

Тужена је од децембра 2021. године чувала децу за накнаду од 300 динара по сату и једно време радила у старачком дому, па је изнајмила стан у ... у који су синови ДД и ББ долазили, а њихов отац ГГ је деци доносио храну. Тужена је сваке вечери одлазила код свог новог партнера ЖЖ у Током априла и маја 2022. године тужена је малолетног ВВ виђала у контролисаним условима у просторијама Центра за социјални рад Града Зрењанина, током ког периода је показивала незнатну заинтересованост за дете.

Налазом вештака неуропсихијатра и психолога од 20.04.2023. године констатовано је да је у претходном периоду живота тужена живела у врло лошим околностима, али да је налажењем повремених послова направила помак у свом функционисању и обезбедила новчана средства за изнајмљивање стана, али да нема потпун увид у своје реалне могућности, да је некритична и да је усмеренија на своју емотивну везу, него на дечије потребе. Независно од одсуства иницијативе да се боље организује, да време са децом проводи на квалитетнији начин, да усвоји родитељску одговорност и да у односу са децом испољи потребну зрелост, вештаци су били мишљења да тужену не треба лишити родитељског права. Након обављеног вештачења тужена је засновала ванбрачну заједницу, преселила код ЖЖ, добила отказ у дому за стара лица, јер није прошла санитарни преглед и на раду није задовољила. Приликом преузимања малолетног ВВ, по дете је долазила са ЖЖ који је аутомобилом управљао у алкохолисаном стању. Допунским налазом вештака од 16.05.2023. године, обављеним због промењених околности, дато је мишљење да тужену треба делимично лишити родитељског права у свим дужностима, сем у погледу одржавања личних односа са децом и обавезе издржавања. Модел виђања малолетног ВВ предложен је у контролисаним условима у просторијама органа старатељства.

Почетком 2023. године обављена је посета домаћинству ЖЖ и утврђено да се ради о кући од набоја, без текуће воде, да тужена није запослена и да посао не тражи, да је ЖЖ лице без познатог занимања у односу на које постоји сумња да злоупотребљава алкохол и да услова за боравак малолетне деце у тој кући нема.

Током септембра 2023. године тужена је малолетну децу виђала у просторијама Центра за социјални рад, показујући на исти начин недовољну заинтересованост за организовање времена са њима, краткотрајно се играла са малолетним ВВ, па га је онда препуштала пажњи малолетног ББ, а дана 20.10.2023. године на виђање је дошла под дејством алкохола или лекова и на захтев Центра није донела тражени тест на опијате.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су сагласно допунском налазу вештака и целокупним резултатима поступка тужену делимично лишити родитељског права. Образлажући своју одлуку навели су да је независно од неадекватних материјалних услова за живот, тужена склона манипулацијама, да не говори истину, да није отклонила сумњу у злоупотребу алкохола или лекова, да одсуством пажње према малолетној деци, занемаривањем и небригом у погледу обезбеђења елементарних хигијенских услова, угрожава њихово здравље и да не брине

о њиховим социјалним потребама, што сходно члановима 67-74. у вези са чланом 82. Породичног закона оправдава доношење наведене одлуке.

Противно ревизијским наводима, побијана одлука је донета уз правилну примену материјалног права.

Према члану 6. Породичног закона, свако је дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета, а држава има обавезу да предузима све потребне мере за заштиту детета, као и да поштује, штити и унапређује његова права детета.

У корпус права детета спадају и право на развој, образовање и формирање мишљења, те тако у смислу члана 62. Породичног закона, дете има право на обезбеђење најбољих могућих животних и здравствених услова за свој правилан и потпун развој, а на основу члана 63. Породичног закона дете има право на образовање у складу са својим способностима, жељама и склоностима.

У смислу члана 78. став 3. Породичног закона, родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, те да са дететом одржава личне односе споразумно са родитељем који врши родитељско право.

Према одредби члана 82. Породичног закона, родитељ који несавесно врши права или дужности из садржине родитељског права може бити делимично лишен родитељског права и то права на одржавање личних односа са дететом и права да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета.

Имајући у виду изложено чињенично стање и цитиране одредбе материјалног права, а противно ревизијским наводима, одлуком нижестепених судова тужена није кажњена због свог социјалног положаја и немогућности да малолетној деци обезбеди одговарајуће услова за живот. Напротив, уз уважавање постојећег социјалног положаја тужене, од ње се као од родитеља очекује да одговорно приступа родитељским дужностима и да са својом малолетном децом гради однос пуног емотивног капацитета, да се посвети њиховој добробити и да сопственим залагањем превазиђе отуђеност деце од себе као мајке, до чега је дошло превасходно њеном небригом и континуираним занемаривањем дневног ангажовања на обезбеђењу базичних хигијенских услова и потреба деце у оквиру свог породичног домаћинства. Овакав однос тужене довео је до угрожавања живота и здравља малолетног ББ до мере која је нарушила иначе узорно понашање и однос према школским обавезама, док је узраст детета старог непуних годину дана, у ком је тада био малолетни ВВ, условио његово стављање под старатељство и поверавање на негу и васпитање очевој сестри ЕЕ.

Неосновано се ревизијом доводи у сумњу целисходност виђања малолетног ВВ у контролисаним условима, јер виђање мајке у просторијама Центра у присуству стручног лица органа старатељства не утиче на однос детета према туженој, а судећи по досадашњем одсуству њеног ангажовања на успостављању ближег контакта са ВВ, окружење органа старатељства и помоћ његовог стручног лица тужену не стимулише да одступи од своје и раније показиване незаинтересованости и неусредсређености на дете и његову добробит, јер присуство детета не држи пажњу тужене ни током тог кратког периода виђања од по један час два пута недељно.

Противно ревизијским наводима, за уређење начина одржавања личних односа тужене и малолетног ББ, који је правилном применом материјалног права одређено у стану у коме малолетно дете живи са оцем и старијим братом ДД, а у договору са оцем, није било потребно извођење додатних доказа саслушањем оца детета ГГ, имајући у виду да је комуникација између бивших супружника очувана и да је уважавајући узраст детета могућ очувати задовољавајућу динамику контаката између детета и мајке.

На основу изложеног, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**